

Bambusz és opera

Színházépítés tervrajz nélkül

Szinte hihetetlen, de az 1800-as évek óta ez még ma is így történik a hongkongi bambusz-színházak esetében. Ezek a gondosan megépített, ennek ellenére időszakos használatra szánt színházak eredetileg utcai előadásokhoz épültek a korai brit gyarmati időkben. Ma opera-előadásoknak adnak helyet.

A kantoni opera egyik érdekessége a bambuszból épített, szezonális használatra szánt színház. Így például a hongkongi Ap Lei Chau bambuszszínházat Hung Shin, a déltengeri istenség születésnapjára építik, mintegy 1000 ember közreműködésével. Egyike ma a kb. 40 bambuszszínháznak, amelyeket minden évben a különböző kínai istenségek tiszteletére a nekik szentelt templomok közelében állítanak fel. Ennek megfelelően az építési helyszínek változatosak, a talaj sem mindig egyenletes, akár hegyoldalba is építhetik ezeket.

Maga az építkezés nyugati szemmel nézve elég titokzatos, mert az építkezés során nincs kézbe vehető tervrajz. Az építőmunkások elmon-

dása szerint – akik kizárólag férfiak lehetnek – amire szükség van, az az ösztön, az összhang és a harmónia, valamint a tapasztalat. Ezeket idővel, a gyakorlat során sajátítják el. A helyi lakosság szemében ezek az emberek sokkal inkább művészek, mint építőmunkások. Az egyik, bambuszszínházak építésére szakosodott cég szerint ma már alig 100 szakképzett munkás található Hongkongban, és a számuk fogy, így a bambuszszínház-építés éveit meg vannak számlálva.

Az építési idő kb. két és fél hét. A munkálatok során a 6-7 m hosszú bambusznádrudakat nejlonszalakkal kötik össze, így hozzák létre a négy befoglaló falat, amire a tető kerül. Ha ezek már állnak, és a bambuszszerkezet megtartja önmagát, a külső falaktól elveszik a támasztórudakat. A tetőt fémlemezekkel borítják az eső ellen. A lapokat átfúrják, és szintén nejlonszalakkal rögzítik egymáshoz és a bambuszszerkezethez, majd a fém tetejére szintén bambuszrudakat rögzítenek. A színpad falemezekből épül. Ha már nincs szükség a színházra, akkor

► Az Ap Lei Chau színház 26,7 m széles, 39,6 m hosszú és 13,8 m magas. Az építés során 4000 bambuszrudat és 600 fa támasztóoszlopot használtak fel, valamint 1800 fémlapot a tetőborításhoz. A bejáratot színes kendőkkel és szalagokkal díszítik

az építményt elbontják, de a bambuszoszlopok még háromszor újra felhasználhatók. Maga a bontás pedig csak három napot vesz igénybe.

INTERNET

Könnyű, flexibilis építmények

színházakhoz, rendezvényekhez

Színházak és operaházak felújításánál a hosszú zárva tartás ma nem fogadható el, ezért már a projektkezés előtt mérlegelik az alternatívákat: felújítás ütemekre bontva, több éven keresztül a nyári szünetekben, vagy költözés egy erre a célra átépített vagy ideiglenes új épületbe. A Spantech cég kifejlesztett egy könnyűszerkezetes csarnokot, amely a megfelelő hozzáépítésekkel színházként is használható.

A németországi és európai színházak és operaházak előbb vagy utóbb rákényszerülnek a felújításra. Ezek a munkák rendszerint olyan méretűek, hogy az üzemeltetést nem lehet fenntartani az épületben, ami döntési helyzetet teremt: mi legyen az előadásokkal, a fix alkalmazottakkal, vannak-e helyettesítő helyszínek, mibe kerül az időszakos megoldás? Elindul a keresés, de általában csak kevés megoldás jöhet szóba, és az ideiglenes építmények közül sem mindegyik felel meg a színházi előadások speciális követelményeinek, akár több éven keresztül. Olyan időszakos építményekre van szükség, amelyek adott esetben évekig használhatók és eleget tesznek a statikai és helyi előírásoknak.

Elvárás, hogy gyorsan rendelkezésre álljanak az összes funkcióval működésképesen, majd a használat végén a gyors elbontást is biztosítani kell.

Könnyű, de stabil

A Spantech cég olyan mobil és könnyű, azaz alumíniumszerkezetű épületeket fejlesztett ki, amelyek kulturális rendezvények speciális követelményeinek is megfelelnek. Az épületeknek két alapvető elvárásnak kell mindenképpen megfelelni: műszaki alkalmasság a hosszú távú használatra és dekoratív kialakítás annak érdekében, hogy a látogatók tényleges kulturális épületnek tekintsék. Az épület mérete is fontos, hiszen az összes funkciót el kell látnia ugyanúgy, mint egy kőszínháznak. A gyártó arra is ügyelt, hogy a nagyméretű nézőtereket és színpadokat, a műszaki eszközöket és a színháztechnikát megfelelően be tudják szerelni és működtetni. Továbbá a kiszolgáló egységek, az öltözők, próbatermek, kellék- és díszletraktárak ugyanúgy kialakíthatók legyenek, mint a közönségforgalmi terek. Természetesen odafigyelnek

► Annecy 500 fős színháza két évig működött az ideiglenes épületben.

a külső és belső hangszigetelésre, az elválasztó falakra, a díszletek és a technika mozgatásához szükséges eszközök biztosítására is.

Az alumíniumszerkezetekkel és acél összekötő elemekkel max. 100 méter fesztávot és 15 méter magasságot tudnak építeni, amivel optimális akusztika és nagyméretű nézőterek is kialakíthatók. A használati időtől függően a csarnokokhoz egyáltalán nincs szükség alapozásra, vagy csak sávos alapozásra, a rögzítés pedig talajszögekkel vagy fix horgonyokkal történik. Az építés és szerelés néhány hetet vesz igénybe.

Théâtre des Haras Annecy

2012. szeptember 12-én helyezték üzembe Franciaországban, Annecy városában a Spantech cég által szállított színházat. Ekkor kezdték a helyi Bonlieu Színház rekonstrukciós munkáit, és a 22 hónapos időszakban fenn kellett tartani a színházüzemet. A kihívás abban állt,

hogy olyan ideiglenes és egyben tartós épületet kellett építeni, amelyik kibírja az erős havazást és szeleket, 500 főt tud befogadni, kizárja a külső zajt, de benntartja a hangokat.

A színház méretei: 25 m széles, 35 m hosszú, 12,5 m magas. A színpad méretei: 25 m hosszú, 15 m széles – alig valamivel kisebb, mint a felújítandó

köszínházé (30×16 m). Alumíniumszerkezet teherbírása: 17 tonna.

Technika: gerendavázra szerelt fény- és hangtechnika, valamint többtonnás traverzekre függesztett díszletek; Porolyte H52 trust szerkezet: 16 m hosszú, motorokkal. Teherbírás: egyenként 1,2 tonna.

Bregenzi Ünnepi Játékok – színpadtechnika röntgenszemmel

A bregenzi tavon lévő vízi színpadon Georges Bizet *Carmen*jének óriási díszletét az arra járók egész nap láthatják. Idén egy új vizuális applikációval a szó szoros értelmében is belenézhetünk a kártyákba és eddig ismeretlen mélységekbe – azaz nemcsak a kulisszák mögé, hanem a színpadkép mélyére.¹

Milyen titkokat rejtene az óriási cezek, amelyek a Bodeni-tó vizén kártyalapokat tartanak Carmen sorsa újrakeverésének szimbólumaként? Milyen konstrukciónak köszönhető, hogy a díszletek a gigantikus méretek ellenére mégis természetesen tűnnek? Milyen műszaki összjáték kap szinte már mágikus erőre, hogy a komplex színpadkép elemeit lágyan fűzze össze szcenikai folyamatokká? A bregenzihez hasonló dimenziójú pódiumok már a sokoldalúságuk miatt is színpadi csodának tűnnek. Most pedig a röntgenpillantások segítségével betekintést nyerünk a részletekbe. Ehhez csupán okostelefonra és egy internethez kapcsolódó tabletre van szükség. A vtour.bregenz-festspiele.com című applikáció alatt egy fotórealisztikus kép nyílik meg a nézőtéri tribün középső lépcsősorának perspektívájából. A virtuális környezetben lépkedhetünk, zoom és nézőszög változtatásával a különböző szintek kényelmesen bejárhatók. Az egyes színpadbemutatók információs felületekkel, magyarázatokkal rendelkeznek.

A teljes alkotást online és részleteiben megmutatni

Egy egyszerű, kilenc pontból álló menüvel végig lehet nézni az egyes színpadi elemeket. A „víz alatt” menüpont például a látható színpadot háttérbe helyezi, és a speciális perspektívát a Bodeni-tó víztükrére alatt mutatja meg. A többi menüpont: „anyag”, „konstrukció”, „hang & fény”, „effektek & kábelezés”, „fix elemek”, „méretek”, „vetítések” és végül „előadásfotók”.

Ez a bepillantás a színházcsinálás rejtelmibe – a számos lehetőségével és érdekességével együtt – vajon nem rombolja-e le a színházcsinálás illúzióját? Hiszen az előadások rendezési, mű-

szaki titkokból is élnek. Ezt az élményt a bregenzi szakmai csapat sem szeretné elveszíteni, hanem egy plusz szintet akartak létrehozni, hogy a vízi színpadi előadások technikai bonyolultságát még átfogóbban lehessen élvezni. Az igen komplex

színpad technikai részletgazdagságának bemutatásával még inkább fokozni akarják a kíváncsiságot, ehhez ez a módszer tökéletesnek tűnik.

Tehát még ennek a költsége is hozzájön az ünnepi játékok büdzséjéhez? Ellenkezőleg, mondják a bregenziek. Szerintük kár lenne az amúgy is rendelkezésre álló adathalmazt csak belső célokra használni. *Simon Wimmer* műszaki rajzoló és 3D-dizájnere, valamint *Screenpix* nevű cége sokrétű konstrukciók, építmények és színpadok vizualizációjára specializálódott. Az ő feladata minden produkciónál a díszlettervezők elképzeléseit virtuális modellbe átültetni, aminek alapján az alkotómunka során további pontosításokat és változ-

¹ A teljes cikk a BTR 2018 különdíjában jelent meg, Erich Nyffenegger tollából.

² Érdemes megnézni a honlapot!